

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชาชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้อง เพื่อรวมกับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๑

ข้อเท็จจริง สรุปว่า พรรคชาติไทยร่วมกับพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แจ้งการรวมพรรคเข้าด้วยกัน โดยมีพรรคชาติไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก ในการดำเนินกิจการทางการเมืองตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญของทั้งสองพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งของผู้ร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงว่า เหตุใดจึงมีหนังสือเชิญประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ จำนวน ๒ ฉบับ คณะกรรมการบริหารพรรคมีการเข้าชื่อขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๗๑ ประกอบกับข้อบังคับของพรรค ผู้ถูกร้อง ข้อ ๖๗ หรือไม่ และเหตุใดมิได้จัดส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องคราวที่มีมติให้ยุบพรรครวมกับพรรคชาติไทย และกำหนดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญตามข้อ ๖๗ วรรคสี่ ของข้อบังคับพรรคต้นตระกูลไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ชี้แจงต่อผู้ร้องว่า หนังสือเชิญประชุมฉบับแรกลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำไม่ใช่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรง ไม่ได้คูมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคและไม่ได้ส่งให้สมาชิกพรรค แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตรวจพบว่าผิดพลาดจึงยกเลิก และจัดทำหนังสือฉบับที่สอง ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ โดยใช้เลขหนังสือเดียวกัน การประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เป็นการเรียกประชุม สถานที่ วัน เวลา และระเบียบวาระการประชุมโดยคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อบังคับของพรรค ข้อ ๖๗ ผู้ถูกร้องได้จัดส่งเอกสารประกอบการยุบพรรคเพื่อรวมกับพรรคชาติไทยให้ผู้ร้องแล้ว แต่ไม่ครบถ้วน จึงได้ส่งหนังสือชี้แจงส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการ

บริหารพรรคที่มีมติให้ยุบพรรคให้ผู้ร้องเพิ่มเติมภายหลัง ส่วนพรรคชาติไทยก็ได้มีหนังสือแจ้งกรณีพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้องยุบรวมกับพรรคชาติไทย โดยรายงานการประชุมใหญ่วิสามัญสมาชิกพรรคชาติไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ที่มีมติให้ความเห็นชอบ และขอให้ผู้ร้องดำเนินการให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องด้วย ตามหนังสือลงวันที่ ๒๓ และ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ตามลำดับ ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ต่อมาวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๗ นายวรรัตน์ รุ่งรัตนกสิน และนายฉัฐคม สิงห์พันธุ์ ประธานคณะกรรมการฟื้นฟูพรรคต้นตระกูลไทย และกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการฟื้นฟูพรรคต้นตระกูลไทย ตามลำดับ ผู้คัดค้าน ยื่นหนังสือลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๗ และมีหนังสือชี้แจงฉบับลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๗ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ คัดค้านมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ที่ให้ยุบพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้อง เพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทย นั้น เป็นโมฆะและยกเลิกไป การที่นายชววิทย์ กมลวิศิษฐ์ ในฐานะหัวหน้าพรรคต้นตระกูลไทยได้ออกหนังสือเชิญประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ และกำหนดระเบียบวาระการประชุม นั้น มีข้อความขัดต่อข้อบังคับพรรคต้นตระกูลไทย ข้อ ๒๐ (๑) และข้อ ๖๗ วรรคสอง และขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๒๗ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๔๗ และมาตรา ๑๐๗ (๔) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ฯ ที่รับไว้พิจารณาวินิจฉัย และรับหนังสือคัดค้านและคำชี้แจงของนายวรรัตน์ และนายฉัฐคม รวมไว้ในสำนวน แจ้งคำสั่งให้ผู้ร้องทราบและให้ชี้แจงพร้อมรับรองข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระเบียบวาระการประชุมและมีมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ของผู้ถูกร้อง สำเนาคำร้องและหนังสือของนายวรรัตน์ และนายฉัฐคม ให้ผู้ถูกร้องเพื่อชี้แจง ทั้งสำเนาคำร้องให้พรรคชาติไทยในฐานะผู้เกี่ยวข้องทราบ

ผู้ร้องชี้แจงว่า ระเบียบวาระการประชุมและมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ของพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้อง ซึ่งหัวหน้าพรรคต้นตระกูลไทยได้ลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้องไว้แล้ว ตามที่ปรากฏอยู่ในคำร้อง นายวรรัตน์ และนายฉัฐคม คณะกรรมการฟื้นฟูพรรคต้นตระกูลไทย ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้อง

พรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้องชี้แจง สรุปว่า นายชววิทย์ กมลวิศิษฐ์ ในฐานะหัวหน้าพรรคมีหนังสือ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ เชิญคณะกรรมการบริหารพรรคประชุมในวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ มีมติให้ยุบพรรคต้นตระกูลไทยไปพร้อมกับพรรคชาติไทยโดยให้พรรคชาติไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก และมีมติให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เพื่อเสนอมติดังกล่าว หนังสือเชิญประชุมและระเบียบวาระการประชุมลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นหนังสือเชิญประชุมฉบับแรก จัดทำโดย เจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้รับผิดชอบโดยตรง การจัดทำเอกสารไม่ได้ดูมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ที่มีมติให้จัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ และระเบียบวาระการประชุมครั้งดังกล่าวที่จัดทำขึ้น ไม่ได้ส่งให้สมาชิก ต่อมาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตรวจพบข้อผิดพลาดจึงได้ยกเลิกหนังสือฉบับดังกล่าว และจัดทำฉบับใหม่ให้ถูกต้องตามมติคณะกรรมการบริหารพรรคเป็นฉบับลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ โดยลงเลขที่หนังสือเลขเดียวกันเนื่องจากเป็นเรื่องเดียวกันแล้วจัดส่งให้สมาชิก ส่วนประธาน สาขาพรรคบางสาขารับหนังสือเชิญที่สำนักงานใหญ่ของพรรค นายวรรัตน์ และนายณัฐคม ผู้คัดค้าน ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้องดำเนินการเพื่อยุบพรรคไปพร้อมกับพรรคชาติไทยโดยให้ พรรคชาติไทยเป็นหลักอย่างถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ และข้อบังคับของพรรค

พรรคชาติไทยชี้แจงว่า พรรคชาติไทยร่วมกับพรรคต้นตระกูลไทยแจ้งการรวมพรรคโดยมี พรรคชาติไทยเป็นหลักต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ ของพรรคชาติไทย เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ของพรรคต้นตระกูลไทย พรรคชาติไทยไม่ได้แย้งคัดค้านคำร้อง ของผู้ร้อง

ตามคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้อง ฟังได้ว่า พรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้อง ร่วมกับพรรคชาติไทย มีหนังสือลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ แจ้งการรวมพรรค เข้าด้วยกันโดยมีพรรคชาติไทยเป็นพรรคการเมืองหลักในการดำเนินกิจการทางการเมืองตามมติ ที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ ของทั้งสองพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้อง

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า กรณีมีเหตุที่จะตั้งยุบพรรคต้นตระกูลไทยเพื่อร่วมกับ พรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลักตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การรวมพรรคการเมืองอาจมิได้ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ บัญญัติว่า “การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมกัน เพื่อจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่ หรืออาจเป็นการรวมเข้าเป็นพรรคเดียวกับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักก็ได้” แต่การที่พรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองรวมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกัน ต้องให้ ที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบ ตามนัยมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ ดังกล่าวซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลาย พรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมือง ที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง” เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก ที่ประชุมใหญ่ดังกล่าวแล้ว หัวหน้าพรรคการเมืองแต่ละพรรคก็จะเจ้มนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลัก ต่อไป ตามความในวรรคสองของมาตรา ๑๓ ดังกล่าวที่บัญญัติว่า “เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละ พรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้ง การรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่ วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งและให้นำมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” ซึ่งมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ... (๓) มีการยุบพรรคการเมือง ไปพร้อมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕ ...” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าว เกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” ส่วนการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองนั้น มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการ บริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบาย พรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองและมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง” สำหรับการ ประชุมใหญ่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง” หากไม่เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏว่าหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือ กรรมการบริหารพรรคการเมือง จัดให้พรรคการเมืองกระทำการใด ๆ ฝ่าฝืนนโยบายพรรคการเมือง หรือข้อบังคับพรรคการเมืองอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ ... ให้นายทะเบียนมีอำนาจเตือนเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำนั้น ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด ...”

พรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้อง มีข้อบังคับพรรคต้นตระกูลไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ เกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของพรรค ดังนี้

ข้อ ๖๕ ให้ประธานสาขาพรรคเป็นผู้แทนสมาชิกสาขานั้น เข้าประชุมใหญ่ของพรรค หากประธานสาขาพรรคไม่สามารถเข้าร่วมประชุมใหญ่ได้ ให้มอบหมายรองประธานสาขาพรรคหรือ กรรมการสาขาพรรคคนใดคนหนึ่งมาร่วมประชุมใหญ่ของพรรคแทน

ข้อ ๖๗ คณะกรรมการบริหารพรรค ต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญของพรรคอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ส่วนการประชุมใหญ่วิสามัญอาจมีได้เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคเรียกประชุมหรือ เมื่อกรรมการบริหารพรรคจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนคณะกรรมการบริหารพรรคเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นเข้าชื่อร้องขอเป็นหนังสือต่อหัวหน้าพรรคให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ

หนังสือร้องขอให้ระงับโดยชัดแจ้งว่าประสงค์ให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อพิจารณาเรื่องใด และด้วยเหตุผลเร่งด่วนอย่างไร

เมื่อมีผู้เข้าชื่อร้องขอให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญตามวรรคแรก ให้คณะกรรมการบริหารพรรค เรียกประชุมภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือให้เรียกประชุม

คณะกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้กำหนดวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมใหญ่ แต่สำหรับการประชุมใหญ่วิสามัญที่กรรมการบริหารพรรคเข้าชื่อกันขอให้เรียกประชุม ระเบียบวาระ ให้เป็นไปตามมติของผู้ขอให้เรียกประชุม

ข้อ ๖๘ การประชุมใหญ่วิสามัญ หรือสามัญ ประกอบด้วยสมาชิกของพรรคดังต่อไปนี้ (๑) กรรมการบริหารพรรค (๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (๔) ผู้แทนของสาขาพรรค ตามข้อ ๖๕ ในกรณีที่มีสาขาพรรค (๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหาร

ข้อ ๑๐ ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๖๕ มาประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนจึงจะเป็นองค์ประชุม

การลงมติให้ถือเสียงข้างมากของสมาชิกที่มาประชุมในกรณีมีเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมชี้ขาด

ข้อ ๑๑ กำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ทุกราวให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยระบุ วัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมด้วย

พิเคราะห์คำร้อง คำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคชาติไทยร่วมกับพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้อง มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แจ้งการรวมพรรคเข้าด้วยกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง โดยพรรคชาติไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก ซึ่งพรรคชาติไทยได้ดำเนินการขอมติและขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แล้ว แต่สำหรับพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้อง ซึ่งอ้างว่าเป็นไปตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ นั้น จากคำร้องของผู้ร้องได้ความว่ามีนาย ณ ตะวัน พรหมทา ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ คัดค้านการยุบรวมพรรคต้นตระกูลไทยเข้ากับพรรคชาติไทยต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง อ้างว่า นายชูวิทย์ กมลวิศิษฐ์ หัวหน้าพรรคทำผิดข้อบังคับพรรคและมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรค โดยในการประชุมใหญ่วิสามัญดังกล่าว ไม่มีหนังสือเชิญสมาชิกพรรคและกรรมการบริหารพรรค เข้าร่วมประชุมเพื่อยุบรวมพรรค คณะกรรมการบริหารพรรคไม่ครบองค์ประชุมใหญ่ ประธานสาขาพรรค ทั้ง ๕ สาขา ถูกให้ลงลายมือชื่อโดยอ้างว่าลงลายมือชื่อเพื่อเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ไม่ได้บอกว่าเป็นการยุบรวมพรรคแต่อย่างใด และประธานสาขาพรรคลงลายมือชื่อไม่ครบ ในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ภายหลังที่ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ แล้ว นายวรรัตน์ และนายณัฐคม ผู้คัดค้าน ก็ยื่นคำคัดค้านและคำชี้แจงในทำนองเดียวกัน ซึ่งข้อเท็จจริงก็ปรากฏจากคำคัดค้านและคำชี้แจง โดยสรุปว่า หนังสือเชิญประชุมและวาระการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ เป็นหนังสือเชิญประชุมเพื่อเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคและจัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มเติม ไม่มีวาระการยุบรวมพรรคแต่อย่างใด การประชุมของสมาชิกพรรคผู้คัดค้านการยุบรวมพรรคและยุบรวมพรรคของพรรคต้นตระกูลไทยทั้งสองครั้ง ที่ประชุมได้ลงมติเป็นเอกฉันท์คัดค้านการยุบรวมพรรคและการรวมพรรค

ดังกล่าว โดยเฉพาะการประชุมในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ นายสุพล งามเสงี่ยม นายพิชิตพล แก้วจักร และนายวราวุธ พุฒพิพัทธ์ ซึ่งมีหลักฐานการลงลายมือชื่อการเข้าร่วมประชุมของประธาน สาขาพรรคในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ ของพรรคสันตะคุณไทย ได้ชี้แจงต่อที่ประชุม ให้รับทราบทั่วกันว่า การประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ นั้น ไม่ได้ระบว วาระการยุบรวมพรรคแต่อย่างใด และได้มอบเอกสารหนังสือเชิญประชุมลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ให้แก่ พลเอก กิตติศักดิ์ รัฐประเสริฐ ไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าที่ประชุมของมวลสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมด้วย การที่นายชววิทย์ ในฐานะหัวหน้าพรรคสันตะคุณไทย ได้ประกาศตัวพร้อมเป็นสมาชิก พรรคชาติไทยและเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ส.ส. กทม. ของพรรคชาติไทย ทั้งประกาศยุบพรรคสันตะคุณไทย ไปพร้อมกับพรรคชาติไทย เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ นั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยหลักการ พื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ขัดต่อกฎหมาย ว่าด้วยพรรคการเมือง และขัดต่อข้อบังคับของพรรค ขอคัดค้านมติการประชุมของคณะกรรมการ การเลือกตั้งที่อนุมัติการยุบรวมพรรคสันตะคุณไทยรวมกับพรรคชาติไทย คำชี้แจงของพรรคสันตะคุณไทย ผู้ถูกร้อง ที่ว่าหนังสือเชิญประชุมลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ผู้จัดทำไม่ใช่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ โดยตรงและไม่ได้คู่มือที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค หนังสือเชิญประชุมและระเบียบวาระ การประชุมยังไม่ได้ส่งให้สมาชิก เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ตรวจสอบและเห็นความผิดพลาด จึงได้ ยกเลิกหนังสือฉบับดังกล่าว และจัดทำขึ้นใหม่แทน นั้น ก็ฟังได้สอดคล้องกับคำคัดค้านข้างต้น

ในชั้นได้สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แม้นาย ณ ตะวัน พรหมทา จะแจ้ง ขอดอนเรื่องที่ร้องคัดค้านการยุบรวมพรรคสันตะคุณไทยไป แต่ปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง ยังคงดำเนินการหาข้อเท็จจริงต่อไป โดยการมีหนังสือแจ้งให้พรรคสันตะคุณไทยชี้แจงข้อเท็จจริงตามที่ ถูกกล่าวหา โดยหาได้เรียกฝ่ายคัดค้านชี้แจงด้วยไม่ เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงจากพรรคสันตะคุณไทย เพียงฝ่ายเดียว ขาดความชอบธรรมกับอีกฝ่าย ซึ่งได้ความจากคำชี้แจงของพรรคสันตะคุณไทย ผู้ถูกร้องเองว่า มติที่ให้ยุบรวมพรรคทำให้ผู้จะสมัคร ส.ส. ในนามพรรคสันตะคุณไทยไม่พอใจ จึงพยายามดึงเอาประธานสาขาพรรคเข้าไปร่วมคัดค้านการยุบรวมพรรคสันตะคุณไทย และผู้คัดค้านส่วนใหญ่ ไม่เป็นสมาชิกพรรคสันตะคุณไทย ซึ่งแสดงว่ามีสมาชิกพรรคสันตะคุณไทยร่วมประชุมคัดค้านด้วย

ดังนั้น เห็นว่า แม้ผู้คัดค้านมิได้เป็นสมาชิกพรรคสันตะคุณไทย เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตาม ข้อคัดค้าน และยังไม่ชัดเจนว่าการประชุมเพื่อรับทราบการยุบรวมพรรคสันตะคุณไทยจะเป็นไป

โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับของพรรคต้นตระกูลไทยหรือไม่ ชอบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ร้องควรที่จะไต่สวนข้อเท็จจริงจากทั้งสองฝ่าย ตามพหุติการณโดยพิจารณาจากคำคัดค้านของผู้คัดค้าน ประกอบคำชี้แจงของผู้ถูกร้องแล้ว ไม่น่าเชื่อว่าพรรคต้นตระกูลไทย ผู้ถูกร้องจะได้ปฏิบัติตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับของพรรค โดยการยุบรวมพรรคได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของพรรคต้นตระกูลไทยแล้ว ผู้ร้องก็มีได้ชี้แจงในข้อนี้ เพียงชี้แจงยืนยันตามคำร้องเท่านั้น ตามคำร้องของผู้ร้องจึงยังไม่มีเหตุที่จะตั้งยุบพรรคต้นตระกูลไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๓ ได้ ผู้คัดค้านแม้มิได้เป็นสมาชิกพรรคต้นตระกูลไทย และไม่ใช้คุณิณในฐานะเป็นผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง แต่ระบบการพิจารณาหรือกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ใช้ระบบการแสวงหาข้อเท็จจริงที่เรียกว่าระบบไต่สวน มีเพียงศาลเดียว คำวินิจฉัยเป็นเด็ดขาด คุณิณไม่มีสิทธิคัดค้านและไม่มีอุทธรณ์ฎีกา ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้” ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๒๗ ก็กำหนดว่า “ศาลมีอำนาจในอันที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใด ๆ ที่ได้มาหรือมีอยู่ หรือที่ผู้กรณนำมาสืบนั้นจะเกี่ยวกับประเด็นและเป็นอันเพียงพอให้ฟังเป็นยุติได้หรือไม่” เช่นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับฟังคำคัดค้านและคำชี้แจงของผู้คัดค้านมาประกอบการพิจารณาวินิจฉัยได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

นายศักดิ์ เตชชาชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ